26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7022 — 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1909 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 2 ՍԵՓԷՐ 1327 — 23 Février 1909 — 26me année — N. 7022

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամսեայ	45 »
Գաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ՊԱՏԻՒ ԻՆԿԱԾԻՆ

Մեր մէջ սովորութիւն է, կամ աւելի ճիշդը խօսելով, մարդկային սեւերես ապաշնորհութիւններէն մին եղած է քարը նետել ինկածին ետեւէն ու գրկաբաց ընդունիլ ուրիշը որ նոր կուգայ։

Եթէ ակնկալութիւն մը, հեռաւոր կամ մօտաւոր շահերու մէջ, չտեսնուի ալ, գոնէ թեթեւութիւն մը, սոկոյ հանոյակատարութիւն մը ինքզինքն մատնանիշ կ'ըլլայ քաղաքացիական, հանրային բարքերնուս մէջ։

Այս իրողութիւնը ակնյայտին տեսնուեցաւ նախորդ վարչապետին անկումին ու նոր վարչապետի մը յաջորդութեանը մէջ։

Սպասելով որ նորը հաւատիքներ տայ իր վարչական ընդունակութեանցը, իր տաղանդին ու կարողութեանցը մասին, կ'անցնիսմ դիտելու երկու գլխաւոր կէտեր որոնք, յարձակումներու թափին մէջ, ջուր ի վար գացին, և որոնք չեն դարձրիր ինկած վարչապետին իրաւունքը ըլլալէ։

1893ին ոստիկանութեան նախարարը իր փառքի լրումին մէջ էր. պալատը իր դուռները կոնակի վրայ կը բանար անոր առջեւը. ո՛չ ներքին գործերու նախարարը և ոչ Եպարքոսը կրնային ասնել դանի. փնդի ժ.ռնալ մը, ձեռքի վրայ բռնուած հրովարտակի մը պէս, կը թռչէր Պէշիքթաշի բարձունքն ի վեր։

Քանի մը լրտեսական հարցեր ու հոգեւորական լրտեսներ, ինչպէս էր Մամբրէ Իրենեսովը, ոստիկանութեան և Պատրիարքարանի յարաբերութիւնները խզելու պատճառ առած էին. և Աչրգեանը, որ այնքան քարկոծուեցաւ, զիջում չրրաւ Պատրիարքութիւնը հաւասարեցնել լրտեսական պաշտօնատան մը, ինչպէս էր այն ատենը ու անկէ ետքը ոստիկանութիւնը։

Կառավարութեան բոլոր պաշտօնաւորներուն մէջ կար մէկը սակայն որ իրաւացի կը գտնէր Հայոց Պատրիարքարանի բռնած ուղղութիւնը, և ատ էր Բեամիլ փաշան, —այն ատենը Եպարքոս։ Ոստիկանութիւնը ամէն միջոց, ամէն մեքենայութիւն գործ դրած էր որ Աչրգեանը չկարենայ Երեսփոխանական ժողով գումարել. իր բոլոր ուժը բանեցուցած էր պալատին հակակցելու թէ վանգաւորը էր այդ ժողովը։ Իսկ Աչրգեան, դրդուած ինքնիրմէն, դրդուած իր գործակից վարչութենէն ու ամէնէն աւելի Սրիկ Ռնաճեանէ, կրծնեցաւ միմիայն Բեամիլ փաշայի՝ Երեսփոխանական ժողով գումարելու անոր բացարձակ երաշխաւորութեանն ու պատասխանատուութեանը ներքեւ։ Ու ինչպէս ըսի, այդ ատենը կային լրտես հայեր ալ, Պատրիարքին ու վարչութեան դէմ երդուեալներ, որոնք ուխտադիր էին ոստիկանութեան հետ թոյլ չտալ որ Աչրգեանն ու Վարչութիւնը յաջողէին։ Եւ սակայն գումարուեցաւ Երեսփոխանութիւնը իր որոշուած օրը. Պատրիարքարանը յաղթեց Բեամիլ փաշային հետ որ, ինչպէս կ'ըսուէր այդ կռիւի օրերուն, կամակից չէր պալատի և ոստիկանութեան բռնած հակառակամարտ ուղղութեանը։

Բեամիլ փաշայի վարած բոլոր կեանքը, թէ՛ իբրեւ բարձր պաշտօնատար և թէ՛ իբրեւ եպարքոս, մեր մէջ ճանչցուած չէ չարիք մը երկրին և կամ այսինչ տարբին. ինքը, կարելի եղածին չափ, թէև լուրջ և զգուշաւոր, համարուած է ազատամիտ, չէ՛ տարուած ո՛չ ազգայնամոլ հոսանքներէ, ո՛չ կրօնական մոլեռանդութենէ։ Իր կուսակալութեան օրովը, Իզմիրի մէջ, երբ Կ. Պոլսոյ դուռները փակուած էին, գոնէ պաշտօնապէս, յեղափոխական ուժերու առջեւ, Դաշնակցականները Հոմերոսի քաղաքին մէջ ապատան գտան այլ և այլ հորիզոններէ, հոս հաստատուեցան իրենց դումարները և, թուելու պատրաստ ծիծեռնակներու պէս, թեւերնին կը պարզէին դէպ ի մայրաքաղաքը։ Ու քանիներ, Ասիոյ խորերէն, մտան Իզմիր, Բեամիլ փաշայի հիւրընկալ քաղաքը, տարսափի չրջանին մէջ, ու թռան, ազա՛տ ու ապահով, դէպ ի ասպնջական ափունքներ։

Ես իբրեւ հայ անհատ, իբրեւ մօտաւտ դիտող ու գիտակ այդ անցքերուն, չնորհաւորա՛ սրտով կ'արձանագրեմ այս տողերը, ի պատիւ հայրենիքի այն ալիւոր զաւկին որ, երկրին մէջ մարդկային ամէն իրաւունք, ամէն սրբութիւն ոտնակոխ եղած ատենը, իր ձեռքը հասած տեղը պահպանեց իրաւունք և ազատութիւն։

Ու հիմա երբ Բարլամենդը, տարօրինակ հակասութեան մը մէջ բռնուած, անվստահութեան քուէներով վար կը ձգէ այն իմաստուն հայրենասէրը, կը կարծեմ թէ մեծ սխալ մը կամ յանցանք մը գործեց, չսպասելով լսելու թէ ի՛նչ պիտի ըսէր հին վարչապետը։

Ո՛չ, ան ունէր իր ըսելիքը։

Բարլամենդը վախցաւ լսելէ։

Ու եթէ կը ձգձգէ իր բուն ըսելիքը սեմական մտքի ճարտար դարձուածքներով, կը պնդեմ թէ անշուշտ իրաւունք ունի, և տարակոյս չկայ թէ հայրենիքին շահը կը նախադասէ սին ու թեթեւ հետաքրքրութիւններէ։

Իսկ՝ Բեամիլ փաշա, որ վստահութեան ամէն ծափերով ողողուեցաւ Բարլամենդին մէջ իբրեւ մեծ վարչապետ մը, իր անկումովը պատիժ մը չըլլայ հայրենիքին։

ՀՐԱՆԴ

ԻՆՉՈՒ ԳԱՂԹԵՆՔ

Դ.

Արդ, չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ Սասսէր կ'ըսէ թէ՝ եթէ Անատոլուի անտեսական վիճակը չբարւոքի, այս մեր գեղեցիկ նահանգները պիտի դատարկանան ըսողները իրենց դատումին մէջ կը սխալին։ Եւ այս դատումին սխալ ըլլալը փաստաբանելու համար՝ կ'աւելցնէ որ Ա. Նատոլուէն Ամերիկա գացողներուն մէջ իսլամներ ալ կը գտնուին. հոն վատակծնին իրենց հայրենիքը կը դրկեն, որով դուրսէն հարստութիւն ներմուծելով օգտակար եղած կ'ըլլան։ Նախ՝ այս գաղթականութեան խնդրին առթիւ բոլորովին աւելորդ էր իսլամի խօսքն իսկ բնել, քանի որ, համեմատական հաշուով մը, հարիւր հայ գաղթականի փոխարէն հազիւ մէկ իսլամ գաղթական կայ։ Եւ իսլամը ինչո՞ւ գաղթէր, քանի որ դժգոհութեան այնքան ծանր պատճառներ չունէր՝ Անատոլուի խորերուն մէջ, բռնապետական չրջանին։ Իր ստացածքը օր ցորեկով թալանող չիկար, իր պատիւը չէր բռնաբարուեր, իր կեանքը վտանգի չէ՛ր ենթակայ։ Ընդհակառակը, խուժանը՝ անգիտակից գործիք հայայինջ բռնակալութեան՝ առիթը ներկայանալուն կը զարնէր կը կողոպտէր Հայը։ Իսկ պարզապէս ծիծաղելի կը գտնեմ Թուրք Թերթին այն յոյսը թէ՝ Անատոլուէն կիսամերկ դուրս փախչող և Ամերիկա ապաստանող Հայերը, կամ նոյն իսկ իսլամները, պիտի յաջողին այնքան դրամ վաստկիլ որ «հարստութիւն ներմուծեն» իրենց հայրենիքը։ Ինչ յիմարական յոյս։ Սասսէր կը կարծէ ուրեմն թէ Ամերիկա գացող գաղթականները ոսկիի հանքերու վրա՞յ կ'իյնան։ Եթէ գիտնար թէ ինչ այլապէս արիւնալի ողբերգութիւն մըն էր, որ վերջին տասներկու տարուան միջոցին պարզուեցաւ ընդհանրապէս արտասահմանի և մասնաւորապէս Ամերիկայի հայ գաղթականութեան կեանքին մէջ։ Շատեր, որ Բռնաւորին ճանկերէն մազապուր խոյս տալով՝ ինքնակորոյս ինկան Ամերիկա, հո՛ն կոտորուեցան՝ քաղաքակրթութեան մեծաչառաչ անիւներուն տակ խորտակուելով։ Ամէնէն անարգ և ամէնէն կործանարար միջոցները ընտրեցին այդ դժբախտ մարդիկը՝ իրենց օրապահիկը ճարելու և՝ եթէ բան մը աւելնար՝ պատառ մը չոր հացի փարա ալ հայրենիքի մութ երկնքին տակ անսուաղ գալարուող իրենց ընտանիքին ղրկելու համար։ Ամերիկեան ահարկու և դժոխրմբեր գործարաններուն մէջ, աշխատութիւններուն ամէնէն սպառիչին անձնատուր, հայ գաղթականները մեռան կորան չարաչար, մեծ մասամբ թոքախտէ, ստիպուած ըլլալով չատ գէշ սնունդ մը առնել՝ խնայողութեան համար։ Մատի վրայ կը համրուին անոնք որ յաջողեցան՝ մրցումի և կեանքի պայքարի ամէնէն կարծր ու դժնդակ այդ միջավայրին մէջ, որ իրենց անծանօթ էր բացարձակապէս։ Եւ դեռ պէտք է յիշել նաեւ այն պարագան որ՝ այդ չքեղափայլ միջավայրը իր հաճոյքի թոյներովը տապարի հարուածներ տուաւ մեր հէք փախստական հայրենակիցներուն բարոյականին։ Շատեր թաւալգոր մարեցան հաճոյքի պատրատ ու սանսնող տիղմերուն մէջ, վրայ տալով նախ իրենց վտիտ քսակը, յետոյ առողջութիւնն և վերջապէս իրենց հոգեին անապականութիւնը։ Այս տեսակ գաղթականութենէ մը, բռնադատօրէն առաջ եկած, խե՞ր կարելի է սպասել հայրենիքին համար, անոր թշուառութիւններուն ամոքումին համար։ Մեր Թուրք պաշտօնակիցը կը կարծէ թէ Անատոլուն իր դուրս նետած գաղթականներէն կրնայ նոյնքան օգտուիլ որքան, օրինակի համար, Յունաստան կ'օգտուի իր գաղթականութիւններէն։ Ինչ ծանր սխալ։ Յոյն գաղթականութիւնները, ինչպէս ըսինք, մշտաբողոջ և հիւթալից համայնքներ են՝ մայր հայրենիքին վտիտ երակները զօրացնող. իսկ ի՞նչ են մեր հեռաւոր գաղթային համայնքները. եթէ ոչ մէկմէկ ողբալի նմուշներ մայր հայրենիքին բնակչութիւններուն. և նոյն իսկ աւելի՛ գէշ. հայրենիքը գոնէ իր կենսապարգեւ օդն ու ջուրը ունի. Եմերիկա, ծուխով, մուրով, աղտով, միքրոպով լեցուն. իր ահռելի ֆաբրիքներովը՝ յաւէտ անկարող է բնութեան այս երկու ձրի սատարներովը սննդաւորելու ասիական կազմուածքները, որոնք բնականաբար կը քանդուին վերջիվերջոյ։

Ուրիշ աւելի զարմանալի բան մը կ'ըսէ Սասսէր. իբր թէ հին ըժիմին ատենը՝ գաղթարգել միջոցները անդր են մնացեր, որովհետեւ անկարելի է եղեր գաղթելու միտումը կասեցնել այդ տեսակ միջոցներով։ Ասիկա բացէբաց ուրանալ է այն ահաւոր ճշմարտութիւնը թէ հին ըժիմին ատենը Հայերը կը գաղթէին ոչ թէ հնաղանդելով գաղթելու բնական միտումին, այլ որովհետեւ ի՛րապէս անկարելի էր ապրիլ այդ դժոխքին մէջ. իսկ ինչո՞ւ Սասսէր չգիտնայ կը ձեւացնէ այն պատճառը որով հին ըժիմը գաղթարգել միջոցներ ձեռք կ'առնէր։ Հին կառավարութիւնը այդ բարբարոս միջոցներուն կը դիմէր ոչ թէ Հայուն գաղթումը արգիլելու, այլ պարզապէս վրաներնէն վերջին հագուստները քաշել առնելու համար այն Հայերուն որոնք՝ աչուընին դարձած՝ ա՛լ դուրս կ'ուզէին նետուիլ ի դէն ի՛նչ զոհողութեան կ'ուզէ ըլլայ. տուն, տեղ, հող, կալուած՝ ինչ որ կար մնացորդ գայլերուն ժանիքներէն՝ կը ծախէին և գոյացած գումարը կը նետէին չուն չունուորին բերանը՝ դուրս, դո՛ւրս նետուելու համար։ Եւ ասիկա չտու աղբիւրներէն մէկն էր հին ըժիմին գաղանարոյ պաշտօնեաներուն, որոնք Հայուն բեան վերջին այդ կաթիլները, դարաւոր աշխատանքներուն այդ հատկ բեկորները կուլ տալով՝ անասօրէն կը հրձուէին։ Ընդհակառակը, կառավարութիւնը կ'ուզէր որ Հայը թողու իր պապենական օճախը, թողո՛ւ ընդմիշտ, դատարկանայ Հայաստանը, որպէս զի այդ կերպով վերջ գտնայ «Հայկական Խնդիր»ը։ Համիտան Հնչակարիկ ըժիմին պատրաստած ծրագիրն էր ասա, որ դրժբախտաբար!! բոլորովին չկրցաւ գործադրուիլ, անակնկալօրէն վրայ հասնելով Օսմ. Սահմանադրութիւնը։

Բայց Սասսէր չա՛տ աւելի բոհաձ բան մը կ'ըսէ։ Գաղթումը կը քաջալերէ սա բառերով. «մեզ կը մնայ յորդորել քաղաքակրթուած երկիրներ բնակող մեր հայրենակիցները որ արհեստ սորվին, և աշխատիլ որ անոնց ձեռնարկութիւնները դիւրանան։ Ապա թէ ոչ, երբ արտաքոյ թշուառութենէ տառապող ժողովուրդը ստիպենք որ սպասէ վաճառականութեան և արհեստի յառաջանալուն, պարզապէս թշուառութեան յառաջանալուն պատճառ կ'ըլլանք»։

Գեղեցիկ և աշխարհաշէն առաջարկ։ Մեր Թուրք պաշտօնակիցին դիտաւորութիւնն է — եթէ չատ ազանցութիւն չէ ըսելը— Անատոլուի բնակիչները օտար երկիրներ փոխադրել՝ յորդորելով զանոնք որ արհեստ սորվին, ձեռնարկութիւններ ընեն, մինչեւ որ, ազդին, գեղեցիկ օրին մէկը, Անատոլուն վերջապէս բարեկարգուելով կարենան դայն վայելել։ Իր առաջ բերած չարժառիթն ալ բաւական խորունկ և իմաստալից է. թշուառութեան սաստկանալուն պատճառ կ'ըլլանք եղեր ստիպելով արտասովոր թշուառութենէ տառապող ժողովուրդը որ սպասէ վաճառականութեան և արհեստի յառաջնալուն։ Բանալ տուէք ուրեմն դաշտերուն դուռները, հանաքեցէք թշուառ և անօթի ժողովուրդը և դուրս հանել տուէք զայն՝ ըսելով. «ժողովո՛ւրդ, եթէ կ'ուզես ե՛լ գնա այս երկրէն, որով հետեւ հոս անօթութենէ պիտի մեռնիս. այս պատուական երկիրնիս երբ օրին մէկը յառաջանայ մարդ ըլլայ, նորէն հրամմէ եկուր»։ Բռնեցէք խնդուքնիդ՝ երկիր մը երջանկացնելու այս զմայլելի գիւտին առջեւ։ Ասկէց կընանք հետեւեալ նոր և քաղաքակրթիչ աքսիոման հանել. «երկիր մը չենցնելու համար՝ նախ և առաջ պէտք է այդ երկիրը իր բնակիչներէն դատարկացնել։» Սա՛ ձեզի նոր սիստէմ մը այս նոր ըժիմին տակ։

Հաւատացէք, եթէ Սասսէր յաջողի զիս համոզել որ իմ դուրս ելլալովս այս երկիրը պիտի բարեկարգուի և բարգաւաճի, ամէնէն ուշը վազը կը կապեմ պայուսակս և նորէն ճամբայ կ'ելլամ դէպի տարագրութիւն, դէպի տրտմալի հորիզոնները պանդխտութեան։

Բայց ասիկա ես պարզապէս կատակ մը նկատելով, յաջորդ և վերջին յօդուածով մը պիտի ջանամ բացատրել թէ ինչո՛ւ գաղթելու չենք։

Եր. Սրմաջէշեանլեան

ԱՊԵՐԱԹՏԸ

(ԱՍԼԻՊԶԵԱՆ ՇԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Բարիզի մէջ անցեալ մարտ ամսուն վերջերը անձրեւոտ, ամպոտ օր մը։

Սակարանէն օմնիպիւս մը կը նստիմ Բասի երթալու համար։

Եգիպտացէն եկած բարեկամ մը թէյը միասին առնելու հրաւիրած է զիս։

Ճամբան՝ անձրեւի և կարկուտի մրրիկ մը կը սկսի։ Հովին սաստկութիւնը կը թռցնէ գլխարկները, կը կոտրէ հովանոցները և տակնուվրայ կ'ընէ կիներու փէշերը, թող տալու համար քեզի որ տեսնես ճերմակ թռիչքը ժիրօնիներու։

Կծկտուած մնացած էի մէկ անկիւնը հանրակառքին, որուն մէջ գանուողները հովէն բռնուածի երեւոյթը ունէին։

Դէմս ծերունի մը հայհուներու տրրցակը բացած էր, բողոքելու համար այդ օրուան անտանելի օդին դէմ, որ կը սոխպէր զինքը վեց սուի բացառիկ ծախք մը ընելու։

Միւս ճամբորդները կարծես սառած ըլլային ապուշ երպի մը մէջ։

Դիզդհոլութեան, վհատումի մթնոլորտ մը կը տիրէր կառքին մէջ որ չատ դժուարաւ կը յառաջանար։

Ձիերը՝ յուսահատ, մոլորեալ վազքերնուն մէջ չատ բան չէին զգար անշուշտ այն մարակի տեղատարափէն որ կառապանը անխնայ կերպով վրանին կ'իջեցնէր։

Ցամաքի վրայ չէինք այլեւս։ Անձրեւը ապակիները պիտի խորտակէր կարծես։

Հանրակառքէ աւելի փոթորկի բրուտնամ մը։

Սա՞ր համար է որ Բարիզին աղտոր կ'ըսէին։

Յոռետես փիլիսոփայութեան մէջ թաղուած կը մտածէի թէ ասանկ օդով մը մարդս թշնամին անգամ դուրս չի թողուր։

Հապա կառապա՞նը, այդ խեղճ մարդը, ի՞նչ կը քաշէ կոր արդեօք կայնած տեղը։

Աչքերս իր կողմը դարձուցած մեծ զարմացումով կը տեսնեմ թէ, սանդուխին կրթնած մանկամարդ, délicieuse կին մը, որուն voilettеին ծայրերէն առատօրէն ջուր կը կաթկթէր. ի զուր պաշտպանել կը փորձէր ինքզինքը վերէն իջնող հեղեղին դէմ։

Հովը իր բիրտ գգուանքներուն տակ կը ճղմէր այդ գեղանի Բարիզուհիին նուրբ մարմինը և սէլտեղ կը դնէր անոր հրաշալի կլորութիւնները։

Հովին այդ անխորհրդապահ վարմունքը, որ գրեթէ մեր աչքերուն առջեւ կը մերկացնէր բոլոր հրապոյրները այդ գեղանի կնկան, ներելի չպիտի ըլլար նոյն իսկ գինով Բերուցիի մը որ բանէ մը չի քաշուիր երբ կիս-աշխարհիկ կնկան դէպի այն կողմը։ Նրա աչքին ընկաւ Մերուժանի յայտնի նժոյգը, որ իւր ճերմակութեամբ բաւական պարզ կերպով նշմարվում էր գիշերային մթութեան մէջ։ Նա դարձաւ դէպի իւր խումբը ասելով.

—Իսկոյն մի՛ չան վառեցէ՛ք։

Պատանի Յուսիկը վառեց չանը։

Մերուժանը դեռ թաւալվում էր իւր արեան մէջ։

Սամուէլը հասաւ, և նրան տիրեց մի տեսակ ապշութիւն, որ առաջ է գալիս սաստիկ ուրախութիւնից և սաստիկ բարկութիւնից։ Ցած թռաւ ձիուց, և մի քանի րոպէ, անշարժ կանգնած, նայում էր մահամերձ հերոսի վրայ, և իւր ալեհատնջ անվճռականութեան մէջ, չը գիտէր, թէ ի՞նչպէս պէտք էր վարուել նրա հետ՝— արդեօք կարե՞լ վերջին շունչը թէ թողնել։

Ձիաների յանկարծակի ոտնաձայնը փոքր ինչ յուշի բերեց օրիասականին։

—Այստեղ մարդ կա՛յ,—ձայն տուեց նա, աշխատելով գլուխը վեր բարձրացնել, որը դարձեալ ընկաւ գետնի վրայ։

—Կայ,— պատասխանեց Սամուէլը։

—Ի՞նչպէս վերջացաւ կռիւը։

—Թշնամիները յաղթեցին։

—Յաղթեցի՞ն,— բացականչեց նա, և կրկին փորձեց բարձրացնել ծանրացած գլուխը։

—Այո՛, յաղթեցին,—կրկնեց Սամուէլը։

Բօթաթը լուրը այն աստիճան ուժգին հարուածով ցնցեց նրա մռայլուած ուղեղը, որ նա բոլորովին սթափուեցաւ։ Մի քանի վայրկեան տիրեց նրան մի տեսակ խորհրդաւոր լռութիւն,—յուսաբեկ սրտի և հոգեկան մաքառման դա՛ռն լռութիւնը։ Բաց աթեղ պղտոր աչքերը, բայց ոչինչ տեսնել չը կարողացաւ։

—Ես Մերուժանն եմ՛,— վերջապէս ասաց նա նուաղած ձայնով։—Ամեն ինչ վերջացած է ինձ համար...Ցանկանում եմ մեռնել, բայց ժամը փախչում է ինձանից...Փորձում եմ սպանել ինձ, բայց չեմ կարողանում... Եթէ դու իմ լաւ զինուորներից մէկն ես, եթէ դու սիրում ես քո հրամանատարին, կատարի՛ր այդ վերջին ծառայութիւնը, մերկացրո՛ւ սուրդ և հանգստացրո՛ւ ինձ... Մա՛հ եմ ցանկանում, և թո՛ղ իմ սիրելի զինուորի ձեռքից տանեմ նրան, և ո՛չ իմ թշնամիների...

Նա լռեց, և մի քանի րոպէից յետոյ կրկին ընկաւ տենդային զառանցումների մէջ։

Սամուէլը մօտեցաւ, և ջանի լուսաւորութեան առնել, հետաքրքրելով թուլացած մարմինը, նկատեց, որ արիւնը հոսում էր իրան յայտնի վերքից, որ ստացել էր նա «Իշխանաց կղզում» պատանի Արտաւազդի նետից։ Իսկոյն պինդ կերպով կապեց վերքը և, դառնալով դէպի իւր մարդիկը, հարցրեց.

—Դինի մնացե՞լ է ձեզ մօտ։

—Իմ տակի մէջ փոքր ինչ մնացել է,— ասաց պատանի Յուսիկը։

—Մօտ բեր։

Պատանին մօտեցրեց փոքրիկ տիկը, որ քարշ էր ընկած նրա ուսից, և որով կռիւի ժամանակ չմոռացանում էր իւր իշխանի ծարաւը։

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՊԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(130)

Ե.

ՄԱՅՐԸ

—Միայն երբեմն լսելի էին լիմում յաղթական աղաղակներ։ Կռիւը մի քանի տեղերում տակաւին շարունակվում էր։

Այդ միջոցին Մերուժանը խելագարի նման չը գիտէր՝ ո՛ր կողմը գնալ։ Նրա ականջներին զարկում էին բօթաթներ աղաղակներ, նրա սիրտը տրոփում էր սոսկալի խռովութեամբ, և նա դեռ յոյս ունէր, որ կարող է վերադարձնել կորած փառքը։

Նրա թիկնապահները, նրա մտերիմ համարղները, գիշերային մթութեան մէջ, կռիւների ընդհանուր չփոթութեան ժամանակ, կորցրել էին նրանը։ Նա չէր նկատում, մնացել է միայնակ։

Բայց նա զգում էր մի տեսակ յոգնութիւն, մի տեսակ սպանիչ թուլութիւն։ Զգում էր, որ առողջ դրութեան մէջ չէ։ Գլուխը պտտվում էր, աչքերի առջեւը աւելի և աւելի մթնանում էր։ Հաղիւ կարողանում էր իրան պահել ձիու վրայ։ Սրբեցածի նման չը գիտէր, թէ ի՞նչ է կատարվում իւր հետ։ Չին տանում էր նրան իւր կամքով։ Սանձը արդէն ընկել էր նրա ձեռքից։

Վերջը ոգեսպառ և ուժաթափ եղած մարմինը փոքր առ փոքր դէպի մի կողմ թեքուեցաւ, և նա գլխավայր կախ ընկաւ ձիու կողքից։ Խելացի ձին կանգ առեց և մի քայլ անգամ չը փոխեց։ Նա դեռ այնքան ամրապնդում էր իրան որ զգաց, թէ ոտները մնացին ասպանդակների մէջ։ Երկար մաքառում էր, մինչեւ կարողացաւ ոտները ազատել ասպանդակներից։ Ընկաւ խոտերի վրայ։ Ձին չը հեռացաւ նրանից։

Մի քանի րոպէ մնաց ուշագրութեան մէջ, անշարժ, օրպէս դիակ։ Ձին դոմնչը տխրութեամբ տարաւ դէպի նրա գլուխը, և սկսեց իւր տամուկ ռունդներով չոչափել նրա ճակատն ու երեսը, տեսնելու, թէ ի՞նչ պատահեց սիրելի տիրոջ հետ։ Նա դարձեալ յուշի եկաւ։

Կատարուած իրողութիւնները ներկայանում էին նրան, որպէս մի խառնաշփոթ երազ։ Տեսնում էր թշնամու մթին գունդերը, տեսնում էր արիւնաներկ սրերի ահարկու փայլը, լսում էր նրանց վայրենի գոռումն ու գոչումը։ Տեսնում էր և մօր սպառնական դէմքը...

«Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ ինձանից»... բացականչեց նա և գլուխը վեր բարձրացրեց ընկած տեղից։— «Ես չեմ կամենում տեսնել քո աղետաւոր երեսը»...

Նա մնաց նստած։ Գլուխը սաստիկ բորբոքման մէջ էր, իսկ սիրտը, կարծես, այրում էին կրակով։ «Ա՛խ, եթէ մի կաթիլ ջուր լինէր...» ձայն արձակեց խորին հառաչանքով, և սկսեց թոյլ մատներով խարխափել իւր շուրջը։ Նրա ձեռքը շօշափեց մի ինչ-որ հեղուկ, մի ինչ-որ թացութիւն։ Ուրախացաւ։ «Ա՛հա՛ ջո՛ւր»... բացականչեց նա, և աշխատում էր ափովը վեր առնել հեղուկը։ Բայց թանձր հեղուկ մը միայն թրջեց նրա ձեռքը, որը տարաւ դէպի բոցավառ շրթունքները, և սկսեց կատաղի ագահութեամբ լիզել։

Նա լիզում էր իւր սեպհական արիւնը, որ լճացել էր գետնի վրայ...

Սկսեալ այն րոպէից, երբ մօր վրայ արշաւելու միջոցին ցած գլորուեցաւ նրա ձին, սկսեալ այն րոպէից, երբ բացուեցաւ նրա վէրքը, արիւնը անընդհատ կերպով գնում էր։ Ձիու ցնցումը, մի կողմից, անդադար յարձակումները դէպի պատերազմի դաշտի զանազան դիրքերը, միւս կողմից, աւելի և աւելի սաստկացնում էին արեան հոսումը։ Կռիւների հրբանալ ջերմութեան մէջ, ամբողջ օրը նա այն աստիճան յամրտակուած էր իւր գործողութիւնով, որ քնաւ չը նկատեց, թէ ի՞նչ է կատարվում իւր հետ, մինչեւ իսպառ արիւնաքամ եղաւ, թուլացաւ և ընկաւ...

Մինչ երկաթեայ մարդը այսպէս տանջվում էր օրհասական տագնապի մէջ, այդ միջոցին Սամուէլը, իւր ըղձալի բաղձանքներին հասած, գերիներին ազատած, շտապում էր դէպի հոր չիկակարմիր վրանը։ Նա շտապում էր ազատելու հոր դագաղը, որովհետեւ վախենում էր, մի դուցէ լեռնականները, իրանց անզուսպ կատաղութեան մէջ, յարձակուէին հանգուցեալի վրանի վրայ, և իրանց վրէժխնդրութիւնը գործ դնէին նրա դիակի վրայ, պատառ-պատառ անելով, և կրռուի դարձի երեսին ցրուելով։

Նա գնում էր իւր վերջին պարտքը և յարգանքը մատուցանելու իւր հօրը։ Թէև նրա բոլոր ցանկութիւնները արդէն կատարուել էին, թէև նա այժմ իրաւունք ունէր լիապէս ուրախ լինելու, բայց, ընդհակառակն, խիստ տխուր էր։ Տխուր էր, որովհետեւ պիտի հանդիպէր ա՛յն սգաւոր դագաղին, որի մէջ դրուած էր իւր ձեռքով սպանուած հայրը։

Բայց հօր փոխարէն, ճանապարհին հանդիպեց նրան կիսամեռ Մերուժանը։

Երբ Սամուէլը իւր ապախուսքով անցնում էր, յանկարծ գիշերային խաւարի միջից լսելի եղաւ ձիու խրխնջալու մի խիստ թախծալի ձայն, որ, կարծես, օգնութիւն էր կանչում։ Սամուէլը դիմեց դէպի այն կողմը։ Նրա աչքին ընկաւ Մերուժանի յայտնի նժոյգը, որ իւր ճերմակութեամբ բաւական պարզ կերպով նշմարվում էր գիշերային մթութեան մէջ։ Նա դարձաւ դէպի իւր խումբը ասելով.

—Իսկոյն մի՛ չան վառեցէ՛ք։

Պատանի Յուսիկը վառեց չանը։

Մերուժանը դեռ թաւալվում էր իւր արեան մէջ։

Սամուէլը հասաւ, և նրան տիրեց մի տեսակ ապշութիւն, որ առաջ է գալիս սաստիկ ուրախութիւնից և սաստիկ բարկութիւնից։ Ցած թռաւ ձիուց, և մի քանի րոպէ, անշարժ կանգնած, նայում էր մահամերձ հերոսի վրայ, և իւր ալեհատնջ անվճռականութեան մէջ, չը գիտէր, թէ ի՞նչպէս պէտք էր վարուել նրա հետ՝— արդեօք կարե՞լ վերջին շունչը թէ թողնել։

Ձիաների յանկարծակի ոտնաձայնը փոքր ինչ յուշի բերեց օրհասականին։

—Այստեղ մարդ կա՛յ,—ձայն տուեց նա, աշխատելով գլուխը վեր բարձրացնել, որը դարձեալ ընկաւ գետնի վրայ։

—Կայ,— պատասխանեց Սամուէլը։

—Ի՞նչպէս վերջացաւ կռիւը։

—Թշնամիները յաղթեցին։

—Յաղթեցի՞ն,— բացականչեց նա, և կրկին փորձեց բարձրացնել ծանրացած գլուխը։

—Այո՛, յաղթեցին,—կրկնեց Սամուէլը։

Բօթաթը լուրը այն աստիճան ուժգին հարուածով ցնցեց նրա մռայլուած ուղեղը, որ նա բոլորովին սթափուեցաւ։ Մի քանի վայրկեան տիրեց նրան մի տեսակ խորհրդաւոր լռութիւն,—յուսաբեկ սրտի

անոր ծունկին, ձեռք ձեռքի մէջ էին և տաք խօսակցութիւն մը մոռցնել կուտար իրենց թէ կաքին մէջ ուրիշներ ալ կային։

Քիչ մը ետ աչքիս առջեւ պիտի հաբուրէին։

Ինչի՞ ծառայած էր ուրեմն ըրած զոհողութիւնս, եթէ տասնվեց գէշ պիտի վարձատրուէի։

Բարիզի մէջ ալ ասանկ ապերախտ կ'ըլլան եղեր կիներ։

Սուտ բաներ կ'ըսեն եղեր ուրեմն Թէօֆիլ Կոթիէ, կի տը Մօբասան, Ալֆոնս Տօտէ։

Կիները հրէշներ են, ինչպէս կ'ըսէ Աւետարանի մէջ չեմ յիշեր ո՛ր սուրբը։

Երեւակայութեանս մէջ կառուցած ապանիական դղեակներս հիմնայատակ եղան երբ Մատրէնի առջեւ օմնիպիւսը կայնեցաւ։

Բարիզուհին քովինիս հեռ թեւ թեւի վար իջաւ կառքէն և մէկ հովանոցի տակ ապաստանած հեռացան։

Փողոցին անկիւնը եռեւնին կը դառնան, դիս կը փնտռեն աչքովնին և երեսս ի վեր քանքան մը բրդնելով կ'ամերիկուհիանան բաղմութեան մէջ։

Բարիզի առաջին պատրանքս եղաւ ապիկա և վերջին մեծպատանքս զոր պիտի մատուցանեմ չի ճանչցած կիներուս։

Բարիզեան տպաւորութիւններէս ամէնէն թացը եղած պիտի ըլլայ այս դրուագը, որ չորցուց ներսիդիս կիներու վրայ ունեցած հաւատքս։

Ց. Ա.ԼՓԻԱՐ

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

Ա. ՆՍՏԱՊԵՏՔԱՆ

Լ.Դ. ՆԻՍ 9 Փետրուար 1909.

Երեսփ. Ժողովին առեւանը երէկ բացուեցաւ ժամը 5½ին՝ Ամմէտ Բիրա պէյի առենապետութեամբ։ Առենական գործողութիւնները կատարուելէ ետքը, Շէֆիզ-էլ-Մուէյէտ պէյ, որուն համար Գոնեայի երեսփոխան Վէհպի էֆ. ըսած էր թէ կալուածական տուրքէ 18,000 ղրուշ պարտք ունի, յայտարարեց թէ ինք 30,000 ղրուշ կը պահանջէ պետական գանձէն, որով պարտք չունի։ Կարդացուեցաւ ներքին գործոց Նախարարին մէկ գիրը որով տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Իզմիրի Սէյտիքէոյ և Միտիլլիի Այաբարաքէվա գիւղին մէջ ոսկանզինուորներու և զինուորներու վերագրուած յանցանքներու և անդորրութիւնը վրդովող արարքներու մասին։ Ներքին գործոց Նախարարը կ'ըսէր թէ Այաբարաքէվիայի մէջ ոսկիկան-զինուորներուն վերագրուած յանցանքը ժողովուրդը գործած է։ Սէյտիքէոյի դէպքին մասնակցող ոսկիկան-զինուորներու մասին օրինական գործողութիւնները կը կատարուին։ Ներքին գործոց Նախարարը նաև կը հաղորդէր Եէմէնի կուսակալին մէկ հեռագիրը՝ Թաագի երեսփոխաններուն նը-կատմամբ, որոնք մինչեւ որ Կ. Պոլիս գան, չորս ամիսը պիտի աւարտի։ Վիճաբանութիւն կատարուելով որոշուեցաւ որ խկոյն համբայ ելլեն, սա նկատմամբ որ կարելի է թէ Երեսփ. Ժողովին նըստարջանը երկարի։

Կարդացուեցաւ պատերազմական նախարարին մէկ գիրը զինուորական ատիճաններու մասին։ Նախարարը կ'ըսէր թէ այդ խնդրոյն համար կանոնագիր մը պատրաստելով պիտի զրկէ։ Եպարքոսաքան գիր մը ալ կարդացուեցաւ, որով կ'ըսէր թէ պետական պաշտօնարաններուն հարկ եղած զեկոյցը եղած է եմմացոյցին և օրինագիծերու պատրաստութեանը համար։ Խաւ գրուած է պետական Նորհուրդին՝ փութացնել իրեն յանձնուած զանազան օրինագիծերուն քննութիւնը։

Նկատողութեան առնուեցան Վանայ երեսփոխան Թէվֆիք պէյի և Վահան էֆ. Փափազեանի ընտրական տեղեկագիրները, որոնք վաւերացան։ Կարգացուեցաւ կրօնական ուսանողներու խնդրագիրը, Սկիւտարի երեսփոխան Սայիտ էֆ.ի կողմէ ներկայացուած, որով կը բողոքէին պատերազմական նախարարութեան դէմ, զիրենք քննութեան հրաւիրած ըլլալուն համար։ Կ'ըսէին թէ քննութիւնը 1325 թուականին համար պէտք է ընդունի։ Վիճաբանութիւն կատարուելէ ետքը, որոշուեցաւ խնդիրը յղել կրօնական ու զինուորական յանձնաժողովներուն։

Կարդացուեցաւ յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որ կ'ըսէր թէ Սանմանադրութեան 111րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Երուսաղէմի ու շրջականերուն մէջ, ուր բազմաթիւ վանքեր կան, իւրաքանչիւր գաւառակի համար միւդիվէլլիներու ժողովներ պէտք է կազմուին՝ վանքերու հասոյթները իրենց նպատակին գործածուելու նպատակով, սակայն այդ տեսակ կանոնագիր մը գոյութիւն չունէր, որով հարկ էր շուտով պատրաստել։ Որոշուեցաւ խնդիրը հաղորդել Եպարքոսին։ Սէրէզի երեսփոխան Միտհատ պէյ առաջարկած էր բարենպատակ գործի մը յատկացնել Նիազի ու Էնվէր պէյերու անուան յաձաւորակ չինելու նպատակով հանգանակուած դումարը, որ յաձաւորակ չինելու համար անարաւական է։ Մրագիրներու յանձնաժողովը, որուն յղուած էր այդ առաջարկութիւնը, իր տեղեկագիրը տուած էր։ Այդ տեղեկագիրը կարդացուեցաւ, որ կ'առաջարկէ գրել Եպարքոսին՝ դիմելու համար թէ այդ հանգանակութիւնը ի՞նչ պայմաններով կատարուած և արդիւնքը ի՞նչ եղած է։ Ժողովը հաւանեցաւ յանձնաժողովին այդ որոշման։ Դամասկոսի երեսփոխան Մէհմէտ Ֆուատ պէյ առաջարկած էր Պատժական Օրէնքին 253րդ յօդուածին տրամադրած պատիժը սատկացնել՝ պղտու ծառեր կտրող ու փճացնող և պարտէզ ու այգի քանդողներու մասին։ Մրագիրներու յանձնաժողովը որոշած էր պէտք եղածը զեկուցանել ձեւնհաս պաշտօնարանին՝ ըստ այմմ յաւելում մը ընելու Պատժական Օրէնքին վրայ։ Այդ մասին թեր ու դէմ վիճաբանութիւն կատարուելէ ետքը, որոշուեցաւ խնդիրը յղել դատական յանձնաժողովին։ Այդ միջոցին ժամը 7 եղած էր, որով մինչեւ ժամը 8 նիստը ընդհատուեցաւ։

Առաւօտ ժամ մը յետոյ վերսին բացուելով շարունակուեցաւ ծրագիրներու ընթերցումը։ Կարդացուեցաւ Դասթէմունիի երեսփոխան Մահիր էֆ.ի ծրագրին նկատմամբ յանձնաժողովին տեղեկագիրը։ Մահիր էֆ. իր ծրագրին մէջ կ'առաջարկէր երկու հարիւրական հոգիէ բաղկացած երկու խումբերու մէջը Ճաբոն ու Ամերիկայ զրկել և միւսն ալ Եւրոպա՝ առանց միջոցաւ զարգացեալ երկիրներու յառաջդիմութեան պատճառները քննելով օմ. երկիրներու մէջ ալ կիրարկելու, զինուորական և ուրիշ վարժարաններու շրջանաւարտներն ալ զարգացեալ երկիրներ զրկելով՝ գիտութեան ու արուեստներու մէջ մասնագէտներ հայցնելու, Ճաբոնի դրութեամբ տիպար արուեստ հաստատելու, Հալաբի երկրագործական վարժարանը վերակազմելու, Եւմտական գործերու հրմուտ ուսուցիչներ հայցնելու մասին գիւղական վարժարաններ հիմնելու, նահանգներու վարժապետանոցները բարեկարգելու և Անատոլիի մէջ դասական նոր կազմակերպութիւններ ընելու մասին։ Մրագիրներու յանձնաժողովը այդ մասին սա որոշումները տուած էր.—Բաղաքակրթեալ երկիրներ քաղաքային ու զինուորական վարժարանները շրջանաւարտներ զրկելը թէեւ օգտակար է, սակայն ատոր համար անհրաժեշտ է օրինագիծ մը պատրաստել, որով խնդիրը պէտք է հաղորդել Եպարքոսին։ Հալաբի երկրագործական վարժարանին վերակազմութիւնն ալ անշուշտ նշանակած է անտառներու, հանքերու և երկրագործական նախարարութեան կողմէ արուելիք ծրագիրներուն մէջ, որով պէտք է գրել նոյն նախարարութեան՝ փութացնել այդ ծրագիրներուն առաքումը։ Հանքաքանական վարժարանի մը հաստատման խնդիրը անշուշտ նշանակուած պիտի ըլլայ կառավարութեան կողմէ պատրաստուած ընդհանուր վարժարաններու ծրագրին մէջ, որով մասնաւոր ծրագրի մը պատրաստութեանը պէտք չկայ։ Մահիր էֆ.ի առաջարկութեանց միւս մասերը այնքան բացայայտ չեն և արդէն իրենի մը ձեւը ունին, որով առանց մասին կարելի չէ բան մը ըսել։ Երեսփոխան Արիֆ Խամէդ պէյ ըսաւ թէ նախ պէտք է նկատուին նաեւ սա կէտը թէ ուսանողներ Եւրոպա զրկել պէտք կա՞յ թէ ոչ։ Մրագրին տեղը՝ Մահիր էֆ. յայտարարեց թէ օմ. երկիրներու մէջ մասնագէտներ չգտնուելով, կաղմուելիք Ընկերութեանց համար նորէն օտարներ պիտի բերուին, ինչ որ ցաւալի է երկրին կեանքին համար։ Հետեւաբար ուսանողներ պէտք է Եւրոպա զրկել՝ մեքենագիտութեան, եւկտրագիտութեան և այլն մասնագէտներ հայցնելու համար։ Ուրիշներ ալ խօսելէ ետքը որոշուեցաւ խնդիրը անցընել չորեքշաբթի օրուան օրակարգը։

Երզրումի երեսփոխանները ծրագիր մը տուած էին՝ երկրագործական Պանքաներուն կողմէ առնուած հարիւրին վեց տոկոսը զեղչելու, արձանագրութեան տուրքը ջնջելու և փոխատուութեան գործողութեանց դժուարութիւնները բառնալու համար։ Մրագիրներու յանձնաժողովը, որուն յղուած էր այդ ծրագիրը, որոշած էր որ տոկոսը չափաւոր ըլլալով, զեղչելու պէտք չկայ. արձանագրութեան տուրքն ալ մէկ անգամուան համար ըլլալով, ատոր գանձման մասին արգելիչ պատճառ մը չկայ. իսկ փոխատուութեան գործողութեանց դժուարութիւնները վերցնելու համար մասնաւոր կանոնագրի մը պէտք կայ. հետեւաբար այդ կէտը հարկ էր զեկուցանել ձեւնհաս պաշտօնարանին։ Արիֆ Խամէդ պէյ ըսաւ թէ յանձնաժողովը Երկրագործական Պանքային պաշտօնեայ մը հրաւիրելով պէտք է բացատրութիւններ ստանայ և ըստ այմմ տեղեկագրէ Երեսփ. Ժողովին։ Այս առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ։

Եէմէնի երեսփոխանները առաջարկած էին նահանգին վիճակը բարենորոգելի և դատարանների կողմէ արձակուած վճիռները վճռաբեկ ատեանին ենթարկել։ Մրագիրներու յանձնաժողովը որոշած էր որ Եէմէնի նահանգին բարենորոգմանը մասին եթէ որոշումներ պիտի տրուին, փութացուին և ըստ այմմ գրուի Եպարքոսին։ Այս որոշումը ընդունուեցաւ։

Յետոյ սկսաւ ընթերցումը երեսփոխաններու կողմէ ներկայացուած ծրագիրներուն։ Թոնիայի դաշտին ոռոգման խնդրոյն վերաբերեալ ծրագիրը յղուեցաւ հանրօգուտ շինութեանց յանձնաժողովին։ Տրապիզոնի երեսփոխանը կ'առաջարկէր օմ. երկիրներէն Եգիպտոս և ուրիշ տեղեր զրկուած ծխախոտներու ամէն մէկ քիլոյէն առնուող «միլուրիէ» տուրքը ջնջել և Ռէժիի ծանուցագիրներէն գանձուող երկու դրուշի ծախքը մէկ դրուշի զեղչել։ Բիրա պէյ յայտարարեց թէ երկրագործները վնասէ զերծ պահելու համար պետական գանձը պէտք չէ վնասի ենթարկել։ Ինք արդէն խնդրին էութեանը մասին ծրագիր մը ներկայացուած ըլլալով, այդ խնդիրը եթէ կարգադրուի, մանրամասնութիւններն ալ կարգադրուած կ'ըլլան։ Բիրա պէյ առաջարկեց խնդրին էութեանը մասին որոշում մը տալ։ Ժողովը մեծամասնութեամբ որոշեց եմմացոյցի յանձնաժողովին յղել։ Այդ միջոցին Կիւմիւշխանէի երեսփոխան Իսմայիլ Հաղգը պէյ առաջարկեց որ երեսփոխաններու կողմէ արուելիք ծրագիրները ուղղակի ծրագիրներու յանձնաժողովին յղուին, բայց Ժողովը չընդունեց։ Կիւմիւշխանէի երեսփոխան Այյրուլլահ էֆ. ծրագիր մը տուած էր. առաջարկելով գրել ներքին գործոց Նախարարութեան, որպէսզի Տրապիզոնի և Երզրումի միջեւ եղած պահանջներուն թիւր ուսնայ, որովհետեւ այդ երկու տեղերուն միջեւ երթեւեկող թղթատարին վրայ երկու անգամ յարձակում կատարուելով, պետական գանձը վնասուած է։ Ժողովը նկատելով որ խնդիրը գործադիր իշխանութեան կը պատկանի, որոշեց թէ Խարբերդի էֆ. կրնայ անձամբ դիմել երեսփ. Ժողովին։ Մերժուեցաւ Երզրումի երեսփոխան Շեվքէդ պէյի առաջարկութիւնը՝ թղթատարական երթեւեկութեանց մասին, ըսելով որ Պաղտատէն երեսուն օրէն եկող թղթաթերը կարելի է որ տասնչինգ օրէն գայ, Վանայ՝ քսանէն ինը, Տիարպէքիրէն, Հալէպի ու Ատանայի ճամբով, տասնչինգէն ոսի։ Աքեայի երեսփոխանին առաջարկութիւնը, թաղապետական ընտրութեանց կանոնագիրը բարեփոխելու մասին, ծրագիրներու յանձնաժողովին յղուեցաւ։ Եվգաֆի ու կրօնական յանձնաժողովներու յղուեցաւ Լաղիգանի երեսփոխան Թէրխան և Մուշի երեսփոխան Հաճի Էլիաս էֆ.ներու ծրագիրները՝ Մէտրէսէները բարեկարգելու և Ցիրգրի ուսուցումը ընդարձակելու մասին։ Իրէքի երեսփոխան Պէտրի էֆ.ի ծխախոտի Ռէժիին 1322 տարուան հաշուեցոյցին քննութեան տեղեկագիրը քննադատեց և առաջարկեց խնդիրը յղել յանձնաժողովի մը։ Թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնուելէ ետքը, որոշուեցաւ խնդիրը յղել եւմտական յանձնաժողովին։ Ատենադպիրը յայտարարեց թէ եւմտական յանձնաժողովը միայն եւմտացոյցին քննութեամբը պիտի զբաղի, հետեւաբար եւմտական ծրագիրներու քննութեանը համար մասնաւոր յանձնաժողով մը պէտք է ընտրել։ Այս առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ։ Քանչէորս երեսփոխաններու ստորագրութեամբ ծրագիր մը կ'առաջարկէր որ բռնապետական վարչութեան պատկանող նախկին պաշտօնատարներուն օրինական չափէն աւելի ամսաթոշակ չյատկացուի։ Վիճաբանութիւններ կատարուելէ ետքը այդ առաջարկութիւնը յղուեցաւ ծրագիրներու յանձնաժողովին։ Ոչխարի տուրքի մասին առաջարկութիւն մը Սամսանդրութեան վերաբնութեան յանձնաժողովին յղուեցաւ։ Կարդացուեցաւ Տիարպէքիրի երեսփոխան Արիֆի պէյի հետեւեալ ծրագիրը.

«Տիարպէքիրի երբեմնի կուսակալ և յետոյ Ուրֆայի մէջ մեռած Ֆէէմի պէյի թուղթերուն մէջ գտնուած է նախորդ առաջին քարտուղար Թահսին փաշայի մէկ հեռագիրը, որով կը հրամայէր «անհիմն և չինծու» բառերը գրել Տիարպէքիրի ընդհանուր ժողովրդեան բողոքագրին վրայ՝ Միլլի Աշրէֆին պետ աւագակ Իպրահիմ մասին, որ Թահսին փաշայի և Նախկին Սպարապետ Բիրա ու ներքին գործոց Նախկին Նախարար Մէհմատ փաշաներուն հովանաւորութեան տակ մէկ քանի նահանգներու ժողովուրդներ կեղեքած է։ Այդ հեռագիրը և ուրիշ թուղթեր Ուրֆայէն եսպարքսին ղրկուած են։ Իպրահիմ փաշասանէն եաքը Տիարպէքիրի կուսակալը հաւաքած ու պահած է անոր թուղթերը, որոնց մէջ կան վերոգրեալ փաշաներուն և ուրիշներուն պատասխանատուութիւնը հաստատող նամակները և հեռագիրները։ Կ'առաջարկեմ գրել Եպարքոսին որ այդ թուղթերը շուտով բերել տրուին։» Որոշուեցաւ յղել արդեւլատներու յանձնաժողովին։

Ժամը 10ին նորէն նիստը ընդհատուեցաւ և քիչ վերջը ատեանը կրկին բացուեցաւ։ Նկատողութեան առնուեցաւ Էսքիշէհիր Թէվֆիզ պէյի ընդարձակ մէկ ծրագիրը պետական տպարանին (Մաթպասի Ամիրէ) նկատմամբ. այդ հաստատութեան պատմութիւնը ընելով և բռնապետութեան շրջանին մէջ քաշած տառապանքները պարզելով, կ'առաջարկէր զայն վերակազմել ու բարենորոգել։ Այդ ծրագիրը յղուեցաւ ծրագիրներու յանձնաժողովին։ Նաեւ նոյն յանձնաժողովին յղուեցաւ կալուածական տուրքերը արդար հաշմատութեամբ բաշխելու և գանձելու և անոնց արժէքները նորէն սահմանելու ծրագիր մը։ Եէմէնի երեսփոխանը առաջարկեց ջնջել նոյն նահանգին մէջ ապօրէն կերպով գանձուող տուրքերը։ Այդ ալ յղուեցաւ եւմտացոյցի յանձնաժողովին։ Ռէժիի մասին նորէն ներկայացուած դիտողագիրները որոշուեցաւ յառաջիկայ չորեքշաբթի օրուան օրակարգը անցընել։ Զանազան ծրագիրներ, խճուղիներու շինութեան տուրքերու, «Մինդիքլայի գործողութեանց, Թէմէդդիւի տուրքին, զուր տեղը տրուած ամսաթոշակները դադրեցնելու մասին էն. տրուած ծրագիրներ մերժուելէ կամ ձեռնհաս յանձնաժողովներուն յղուելէ ետքը, ատեանը փակուեցաւ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սակէ առաջ Ակնայ մէջ հաստատուած Ակիզ-Մոերիկեան արհեստական եւ վաճառականական ընկերութեան գործակատար Պողոս էֆ. Գապուլեան անդրդուելի մնալով իր հրաժարականին վրայ, որոշեցինք 1 Յունուար 1909 (Ը. Ս.)էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրէնութիւն ընկերութեանս ամէն կարգի գործառնութիւնները յանձնել Գալուստ էֆ. Մ. Գալուստեանի։ Պողոս էֆ. Գապուլեան ալ իր բարոյական օժանդակութիւնը պահելով հանդերձ, իր գործակատարութեան միջոցին ընկերութեանս անուան եղած պահանջները գանձելու պաշտօնը կը ստանձնէ։

Այս կը յայտարարենք ի լուր հանրութեան, որպէս զի յետ այսու ընկերութեանս հետ գործ ունենալ փափաքողներ ուղղակի Գալուստ էֆ. Մ. Գալուստեանին դիմեն։ Վստահ ենք թէ բարենպատակ խորհրդով հաստատուած այս ընկերութիւնը իր յարատեւութիւնը պահելու համար, պարտականները պիտի բարեհաճին կարճ ժամանակի մը մէջ իրենց պարքը վճարել։

ՀՕՐԱ ՓԻՐՊԻՆՆԵՆԷՓ

3—2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱ ԵՒ "ՄԱՔԷՆ„Ի ԹՂԹԱԿԻՑԸ

Մաքենի Կ. Պոլսոյ Թղթակիցը անցեալ երեքշաբթի օրուան թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ իր լրագրին.

«Օսմ. Կայսրութեան պաշտօնական ամէնէն նշանաւոր մարդկէն մէկը Հիլմի փաշան է անժխտելի կերպով։ Հիլմի փաշա ազնիւ բարեյօժարութեամբ մը պատիւ ըրաւ ինձ ունկնդրութիւն մը շնորհելու, Արեւելեան Ճեպընթաց կառախումբէն իջնելէս գրեթէ անմիջապէս ետքը։ Նոր Նախարարաց Խորհուրդին առաջին գումարումէն դուրս կ'ելլէր, որ երեք ժամ տեւած էր, և որու միջոցին կառավարութեան ծրագիրը վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ և որոշուեցաւ։ Նպարքոսը բոլոր խնդիրներու վրայ աղատօրէն խօսեցաւ ինձ հետ և ըսաւ.—«Գիտեմ թէ ծանր պատասխանատուութիւն մը ստանձնած եմ. չուզեցի, բայց խորհեցայ որ ազգին հանդէպ ունեցած պարտականութիւնս կը պահանջեր ինքզինքս ամբողջովին նուիրել անոր։ Իրեւ աշխատակից ընտրեցի այն տեսակ մարդեր զորս կը ճանչնամ և որոնց վրայ վստահութիւն ունիմ։ Դանլիճա կազմուած է, իմ կարծիքովս, կարելի եղած ամէնէն լաւագոյն տարրերով։» Հարցուցի թէ Լոնտոնի օսմ. դեսպան Բիֆաթ փաշա ընդունած է արտաքին գործոց Նախարարի պաշտօնը, Հիլմի փաշա պատասխանեց թէ տարակուսելի չի կար։ Ըսի թէ Բիֆաթ փաշա եթէ ընդունի, Բարզվի դեսպան Նաում փաշան Լոնտոն զրկելու մասին լուր կայ. սակայն այդ պարագան Բարիզի մէջ ցաւ պիտի պատճառէ, վասն զի Նաում փաշա զինքը բոլորս ճանչցողներուն համարումն ու սէրը կրցած է գրաւել։ Եպարքոսը պատասխանեց թէ Բիֆաթ փաշայի պիտի թողու իրեն յաջորդը ընտրելու պէտքը։ Ուզեցի տեղեկութիւններ ստանալ նոր դաշինքին ծրագրին վրայ։ Հիլմի փաշա պատասխանեց.—«Արտաքին գործերու տեսակէտով ամէն բանէ առաջ պիտի աշխատիմ վարչական բարենորոգմանց հաստատութեանը, որոնց մեծ պէտք ունինք, մանաւանդ դատական ու եւմտական գործերու և բանակին ու նաւատորմին մէջ։ Ազգային պաշտպանութեան խնդրոյն գալով, արդէն որոշած եմ դիմել անգլիացի, ֆրանսացի ու իտալացի սպաներու, որոնք այնքան լաւ կազմակերպեցին Մակեդոնիայի ոստիկան-զինուորները, որպէս զի ուսուցանեն և կիրարկեն իրենց մէթոտները և ծանօթութիւնները մայրաքաղաքին և օսմ. մեծ կեդրոններուն մէջ՝ այնպէս են իզմիր և Պէյրութ։» Հարցուցի Եպարքոսին թէ ո՞րքան ատոդ է այն կարծեցեալ դաւադրութիւնը որ նպատակ ունեցած ըլլայ Սուլթանին գահընկեցութիւնը երիտասարդ Թուրքերու կողմէ՝ այն զրոյցներուն հետեւանքով թէ Սուլթանը կ'ուզէ ջնջել Սահմանադրութիւնը։ Եպարքոսը պատասխանեց.—«Այդ չարամիտ զրոյցները բոլորովին անհիմն են։ Սուլթանը, կառավարութիւնը և ազգը հակասահմանադրական ո՛ր և է արարք պիտի չթոյլատրեն և նոր գրութիւնը պաշտպանելու համար իրենց կեանքը պիտի զոհեն։ Ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ դժգոհներ կան, որոնց չարը կը պահանջէ սուտեր տարածել։ Օրինակի համար կէս գիշերին զիս արթնցուցին հարցնելու համար թէ իբրեւ է որ Էտիրնէի մէջ զինուորներ ըմբոստացած ըլլան. խկոյն Էտիրնէի կուսակալէն հեռագրով տեղեկութիւն ուղեցի, որ պատասխանեց թէ ամբողջ նահանգին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Գուլկարիոյ և Աւստրիոյ հետ մեր խնդիրները կարգադրելու վրայ են։ Աւստրիոյ հետ գրեթէ համաձայնած ենք. խմբագրութեան ձեւի մէկ քանի անշնչան փոփոխութիւններ միայն կը յապաղեցնեն համաձայնութեան վերջնական եղրակացութիւնը, որ մօտ է։ Գուլկարիոյ մասին սկզբունքով ընդունեցինք ռուսական առաջարկութիւնը։ Կարգադրութեան եղանակին համար մէկ քանի երկրորդական կէտեր դեռ առկախ կը մնան Ռուսիոյ հետ։ Ռուսիոյ դեսպանը այդ մասին վերջնական հրահանգներու կը սպասէ՝ վճարուելիք գումարին համար, որ 125 միլիոն ֆր. է և ոչ թէ 120 միլիոն։» Գիշ մը վարանեցայ փափուկ խնդրի մը համար հարցում ուղղելու, բայց Հիլմի փաշա սապէսն բարեյօժար է որ կրցայ ընել և ըսի թէ Կ. Պոլսոյ մէջ և ուրիշ տեղեր կան մարդիկ որոնք պաշտպանեն Պետութեանց մէկ դաշնակցութեանը վրայ կը խորհին. ի՞նչ էր կարծիքը։ Հիլմի փաշա սապէս պատասխանեց՝ իւրաքանչիւր բառի վրայ շեշտելով.—«Պաշտպանեն Պետութեանց դաշնակցութիւնը, իրաւ է որ, երբոյ մը է, բայց Թուրքիան հետզհետէ վերակենդանանալովը և լաւ քանակով մը — վասն զի զօրաւոր քանակ մը անհրաժեշտ է — այդ երաշը, որ այսօր երեւակայական բան մը կը նկատուի, կը յուսամ թէ կարելի է իրականանայ։»

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱՆԿԱԽ ԽՆԴԻՐԸ.— Օտար երկիր գտնուող օսմ. դեսպանները պաշտօնապէս ծանուցին Բ. Դրան թէ անիրաւ փոխելի պիտի մնայ այն որոշումը, որով մինչեւ որ Օսմ. Տէրութիւնը պաշտօնապէս չվաւերացնէ Պուլկարիոյ անկախութիւնը, միւս տէրութիւնները պիտի չճանչնան Պուլկարիոյ թագաւորութիւնը։

ԵՊԱՐՔՈՍԸ երէկ առտու պալատ գնաց ու Սուլթանին ներկայացաւ։

ԱՐՔՍԱԳԻՆ գործոց Նախարար Բիֆաթ փաշա Լոնտոնէն դեռ ճամբայ չէ ելած։

ՊԱՐՈՒՐ դեսպանը խնդրեց Բ. Դուռէն Թուրքեւպարսիկ սահմանագլուխի խնդիրը կարգադրել, առանց պէտք ձգելու միւս տէրութեանց միջամտութեանը։

ՕՐՈՒՍԱԳԵՄԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Կառավարութիւնը որոշեց Երուսաղեմի Ցուցնց Պատրիարք Տ. Դամիանոսը ու երեք մետրոպոլիտներ Կ. Պոլիս բերել տալ։ Սապահ կ'ըսէ թէ խնդիրը մէկ երկու օրէն պիտի կարգադրուի։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ՊԻՇԱԿԸ.— Եէնի Կաֆեդան կ'ըսէ թէ Կեսարիոյ ծանրակշիռ վիճակը կը շարունակէ. շուկան դեռ չէ բացուած։ Ժողովուրդը, խուճապի մատնուած, տուներէն դուրս չելլեր։ Կ. Պոլսէն զրկուած վաչոը հոն ժամանելով, համակրութեամբ ընդունուեր է։

ՍԸՎԱՉԻ զինուորական վարժարանը վեց հայ ուսանողներ ընդունուեր են։

ՍԱԴԸՋ Յովհաննէս փաշա 10,000 ղրուշ ամսաթոշակով հանգստեան կոչուեցաւ։

ՐԻՇԻՏ ԱՖԷՆԴԻ ՓԱՇԱ, որ Եգիպտոսէն Կ. Պոլիս հրաւիրուած էր ներքին գործոց Նախարարի պաշտօնը վարելու, պատասխաներ է թէ քանի օրէն առաջ պիտի չկրնայ ճամբայ ելլել, վասն զի անձը դարմանելու պէտք ունի։

ՀԱՆԵՐԱՑԻՆ ՍԻՆՏԻՐԱՆ.— Նախընթաց օրը, օսմ. հանքատէրեր և շահագործողներ Բերայի մէջ դումարում մը ունեցան հիմնելու համար սէնտիքա մը որուն նպատակն է ապահովել իրենց շահերուն պահպանումը ինչպէս նաեւ այն միջոցները, որոնցմով հանքային շահագործութիւնը պիտի կրնայ բարգաւաճիլ, իպահանջել հարկին կառավարութեան մօտ ուժ տալու համար հանքատէրերուն փափաքներուն յաջողութեանը։ Առ այժմ մասնախումբ մը կազմուեցաւ պատրաստելու համար հիմնական կանոնագիրը։ Այս մասնախումբին կ'անդամակցին Գ. Թուսէն-Իուզօ, Ալիք էֆ., Ամմէտ Թէվֆիզ պէյ, Գ. Անտոնիատէս, Գ. Բուլթ, Արամ էֆ. Հալաճեան և Զրաճեան էֆ.։

Թուրքիոյ մէջ հանքերու շահագործումը կոչուած ըլլալով այս երկրին տրնտեսական զարգացման մեծապէս սատարել մօտաւոր ապագային, յիշեալ սէնտիքային կարեւորութիւնը ամէն կասկածէ վեր է. և ուրախ ենք որ այսքան կարեւոր կազմակերպութեան մը մէջ երկու հայեր իրենց տեղը կ'ունենան։

ՆԵՃԻՊ ՄԷԼՀԱՄԷԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ավկալից նիստ մը. — Երուանդ Զավուշեան կը բողոքէ նախագահին դէմ.— Զավուշեանի ձերբակալութիւնը. — Ադեխարհ վկայութիւններ տրուած չարչարանքներու մասին։

Վերջապէս երէկ եղեռնադատ Ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ այն մեծադղորդ դատը, զոր Նէճիպ Մէլհամէ կոչուած անզգամ մարդուն դէմ բացած էին Վարդան Աստուածեան, Երուանդ Զավուշեան, Մանուկ, Ծիրօ և ուրիշ անձեր։ Երէկուան պալատան առջեւ ուրբաթ օր մը նետուած պոմպայի խնդրին առթիւ այդ անձերը ձերբակալուած և Նէճիպ Մէլհամի առջեւ տարուած էին։ Նէճիպ Մէլհամէ խոստովանցնելու համար ձերբակալեալները, ամէն կարգի դժոխային տանջանքներու ենթարկած, ծեծել ու խոշտանգել տուած էր, և այդ պատճառաւ իբր ոճրագործ ամբաստանուած է։ Ժամը հինգի մօտ Նէճիպ Մէլհամէ բանտարկեալի կառքով դատարան բերուեցաւ, մինչ ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը արդէն իսկ լեցուցած էր դատարանը։ Դատը սկսաւ վեցին ատենները։ Դատարանին կը նախագահէր Հիլմի պէյ. անդամներն էին Նիյմէթուլլահ պէյ, Գաբրիել էֆ., Իհսան, Շահին և Ամմէտ էֆ.ներ։ Ամբաստանեալ Նէճիպի փաստաբաններն էին Սամուտ Նէտիմ և Խրիստանթիս էֆ.ներ։ Նախնական հարցաքննութիւնները կատարուելէ ետքը, ընդհ. դատախազը յայտարարեց թէ Նէճիպ Մէլհամէ պոմպայի դէպքին առթիւ չարչարած էր բազմաթիւ Հայեր, ուստի յանուն հանրային իրաւանց դատավարութիւնը կը պահանջէր։ Նախագահը ծանոյց Նէճիպի թէ ի՞նչ պիտի պատասխաներ այդ ամբաստանութեան։

Նէճիպ Մէլհամէ. — Օսմ. պատմութեան մէջ այսպիսի դէպք մը չէ տեսնուած։ Սահմանադրութեան 118րդ յօդուածին համաձայն, չբարեփոխուած կամ չջնջուած կանոններ ու օրէնքներ գործադրելի կը մնան։ Կայս. Իրատէով կազմուած քննիչ յանձնաժողովի մը երկրորդ նախագահն էի։ Առաջին նախագահը նոյն ինքն Սուլթանն էր։ Յանձնաժողովը անոր նախագահութեան ներքեւ կազմուած էր։ Թէեւ օրինական պատճառներ կան հոս բերուիլս արգիլող և իրաւունքս պաշտպանող, քանի որ առանց կայս. Իրատէի եղած է այդ բանը, և սակայն դատարանին խղճմտութեան ու արդարութեան վրայ վստահ ըլլալուս, ունեցած իրաւասութենէս կը հրաժարիմ։ Գալով ծեծի ու չարչարանքի խնդրոյն, ինչպէս ըսի, յանձնաժողովին նախագահն էր վեհապետը, իսկ անդամներն էին առաջին ընդհ. դատախազ Ճէմալ պէյ, վերաքննիչ տեսչանի ընդհ. դատախազ Նէճմէտտին պէյ, նախնական դատարանի ընդհ. դատախազ Լուտֆի պէյ, հարցաքննիչ դատաւոր Ալի Բիզա ու Սատրէտտին պէյերը և ուրիշ դատական պաշտօնեաներ։ Դատական թուղթերը ես չէի ստորագրեր, այլ անոնք։ Քննութեան և հարցաքննութեան բոլոր գործողութիւնները կայսեր հսկողութեան տակ կը կատարուէին, կ'ամփոփուէին ու տեղեկագրով կը մատուցուէին։ Իմ գործս էր քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրել Սուլթանին։ Գոմպայի խնդրոյն առթիւ 1853 ժուրնալ տրուած էր։ Վեց հազարի չափ մարդ ձերբակալուած ու վար դրուած էին։ Ժուրնալներուն պաշտօնական ես էի, և այն ատեն կարգ մը մարդոց բաղձանքներուն գոհացում չտուի. այսօր ազատականներու մէջ տեսնելով մարդոց անտեսական վիճակին տեղեակ ըլլալուս՝ այս ձախորդութեան ենթարկուած եմ։ Ատենք կ'ուզեն փճացնել զիս։ Իբր խարբերայ, ուրիշին իրաւունքը կապտող և ոճագործ կ'ամբաստանեն զիս։ Յանձնաժողովին անդամները ծածկելու համար իրենց յանցանքները, զիս կ'ամբաստանեն։ Ոչ մէկը ծեծած և ծեծել տուած եմ։ Իմ պարտականութիւնս ալ չէր այդ բանը։ Երբ դատական մարմին մը կար, իմ ի՞նչ պարտք էր յանցանք մը խոստովանցնել։ Մանաւանդ որ «ծեծ կերանք, չարչարուցանք» բառերը այս դատարանին մէջ դատուեցան։ Լրագիրները գրեցին այն ատեն։ Բոլոր աշխարհի լրագիրներուն մէջ, եւրոպայէն մինչեւ Հնդկաստան ու Չին, հրատ

ՀԱՅՐԱՊԱՐ

Հիմնադրվել է 1906 թվականին

Հրատարակվում է ամեն օր, բացի հանգստյան օրերից

Խմբագրատան և տպարանի հասցեն՝ Երևան, Աբովյան 68

Հեռախոս՝ 56-00

Գլխավոր խմբագիր՝ Ս. ԱՎԱԳՅԱՆ

Գլխավոր խմբագրի տեղակալներ՝ Ա. ԱՍԼԱՆՅԱՆ, Ա. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ, Ա. ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, Ա. ԹՈՐՈՍՅԱՆ, Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ, Ա. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ, Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ, Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ, Ա. ՍԱՖԱՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին վիճակահանութեան 24000 թիւերը փետր. ամսուն մէջ հետեւեալ կերպով պիտի բաշխուին վեց օրեն:

Երրորդ օր 10 փետր. 1324, երեքշաբթի

Հաս	Ոսկին 100էն	Գումար
1	100000	100000
2	40000	80000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
212	800	169600
3600	200	720000
4000		2269600

Չորրորդ օր 15 փետր. 1324, կիրակի

Հաս	Ոսկին 100էն	Գումար
2	100000	200000
4	40000	160000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
209	800	167200
3600	200	720000
4000		2447200

Հինգերորդ օր 19 փետր. 1324, հինգշաբթի

Հաս	Ոսկին 100էն	Գումար
2	100000	200000
4	40000	160000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
209	800	167200
3600	200	720000
4000		2447200

Վեցերորդ օր 26 փետր. 1324, հինգշաբթի

Հաս	Ոսկին 100էն	Գումար
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
207	800	165600
—	200	720000
3600		4865600

Տոմակները կը ծախուին Երկրագործական Պանքայի Կեդրոնատեղին, կամ մուրջին մանաճիւղը և տեղանուորի խանութները:

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ
Ն ԲԱՔԷ ՍԻ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈՓԵՆԱՒԻՐ

Փետր. 23ին, Սիրասի, *Սեւ Ծովէն*
Մարտ 2ին, Իմբրոսի, *Մարսիլիայէն*
Մարտ 10ին, Ֆրիմի, *Սեւ Ծովէն*

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Փետր. 24ին, Սիրասի, *Մուտանիա եւ Մարսիլիա:*
Մարտ 3ին, Իմբրոսի, *Սեւ Ծով:*
Մարտ 10ին, Ֆրիմի, *Մուտանիա և Մարսիլիա*

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » *Մարսիլիոյ* » 160 »
Բ. » *Բարիզի* » 150 »
» » *Մարսիլիոյ* » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.:
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիբէի համրով):
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:

15 50—40 Թ. ՌԷՊՈՒԼ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— 1881 դեկտ. 8/20 թուակիր կայս. հրամանագրի Ե. յօդուածին 5րդ հատուածին համաձայն, պայմանաժամը 1903 մարտ 1/14ին աւարտող Փոխոխեալ Օսմ. Պարտքի թիւ 39 կտրօնը եթէ երբեք մինչեւ 1909 մարտ 1/14 չդանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի պիտի մնայ: 12—7
Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1908

* * *

Ազդ.— 1890 ապրիլ 15/27 թուակիր կայս. հրամանագրին ԺԳ. յօդուածին համաձայն, 1890ի Բրիօրիթէ 4 % փոխառութեան պարտաթուղթերու թիւ 25 կտրօնը, որուն պայմանաժամը 1903 մարտ 1/14ին կ'աւարտի, եթէ երբեք մինչեւ 1909 մարտ 1/14 չդանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի պիտի մնայ: 12—7
Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1908

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերք.
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիայ միջեւ.
«Իսմայիլիա» շոգենաւը, նաւապետ Անտէրլիչ, կիրակի, 21 փետր. 1909 (Ք. Ե.), կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 23 փետր. 1909 կէս օրէն ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոն:
ՍՈՒԻՐԻՈՅ ԴԻՄ
«Սուեզ» շոգենաւը նաւապետ Վաշչքսի փետր. 24ին հոս հասնելով, փետր. 27ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպոլը, Տարսանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հոռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ Հայֆա, Եոպա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա:
Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Դալաթիա, քաղաքին վրայ, Մէյմանէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը՝ Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

ԼԱ ՄԻՒԹԻԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՈԼՈՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պահեստ տը Ֆրանսի մէջ աւանդ. ձգուած **60** միլիոն ֆրանկ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն:
Կ'ԸՆԴԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ միացողներուն, և ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՆ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ միացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով:
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆԿԻՆ սկսեալ:
ԿԸ ՁԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յանձնորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժեթուղթերու վերածելով զանոնք:
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆ - ՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ. ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Թիւնարեք խան, Դալաթիա, Բերեզնպէ Բազար
Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ

Փորձառու և գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ:

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ ֆր. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն: 50—14

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻԻԼՕՖ եւ ԸՆԿ
Պալիս, Անանիասիս խան

ՄՈԽՐԱՁԻՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՑ
ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ

ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ

ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՑՆ

Դիւ իտալացի նշանաւոր քիմիագէտ Հէրբիլ Ռամարինիի
75% խնայողութիւն!!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ճերմկութիւն
ԱՆԹԵՐԻ ՀԱԿԱՆԵՑՈՒՄ
ԹԷԼ ՓՈՐՁԻԼԸ՝ ԴՈՒՐԵ ԱԼ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՐ
Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կառաւներէ, տեղեկագիր պալատան քիմիագէտ Գ. Սիկրոսէ և կայս. բժշկական վարժարանի բրոֆէսէօր Տօքթ. Ճէլալեանէ:
ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՕԲԻՐԱԹԻՎ ԴԻՈՎ ԿԸ ԴՑՆՈՒԻ
Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պալկանիոյ համար
ԲԱԲԱԵՕԱՆՆՈՒ, ՖՕԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պաղտասա խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս
ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ 50—46

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութիւնան կեդրոնատեղին, Բեզբէրեսկուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, համբարձութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու յանձնարեալի ապահովներու խորհակուելուն դէմ:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամը	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած դրամը	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ազատան խան Վայսոտա Ղալաթիա:
Պոլսոյ գործակալութեան Տիլոիդզատ խան Ազիզ Էֆէնտի հասցէին, թիւ 26:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ա. ՀԻՒՐՄԻԻԶ 11 50—19

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՏԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անդլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց ամրութիւնովը մինչեւ հիմա անհասանելի են, որ ալիւմինիում ունին կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ուզած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի տարբեր վկայական և չգոհացած ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:
Մասնաճիւղեր բոլոր աշխարհի մէջ:
Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ:

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Գալաթասարայի դիմաց թիւ. 343 և 343 բիսին.
) 2. » » Կոլոմբա Սէրայի դիմաց:
Կալատա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եռաս.
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2.
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13.
Սկիւտար) Զարյը Պոյը, թիւ 120.

Դասերը և նոպուութիւնները Հոր: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 բիսին, Սարդիս պէյ Ճիւղ Օղլուի տունը: 16 50—35

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սէֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Դալաթիա, Նաղլը խան, Հէզարֆէն փողոց, թիւ 14, Բօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահէֆ Գարու թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գարու Իզմիր փողոց.
Գալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիոյեան, դեղատան հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճաշատէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիոյեան, դեղատան հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.:

17 *Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:*

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երբեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կարգ. 228 Խառն Ամ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կարգ. 224 Խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն. Էսկի-Շէհիր	ժմն. 3 —
12 42	» Կէօքճէ Քըշլը	մկն. 2 20
1 39	» Սատօնը Բունար	» 1 38
2 33	» Ալաճատունա	» 12 42
3 14	» Զէքիրլէր	» 11 53
4 11	» Տէօյէր	» 11 05
4 40	» Իհսանիյէ	» 10 20
5 04	» Համամ	» 9 53
5 14	» Կարլիկէօյ համամ	» 9 44
5 41	ժմն. Աֆ. Գարա Հիսար	մկն. 9 13
6 01	մկն. Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն. 8 53
6 41	» Գէօյիւք Զօպանլար	» 8 20
7 36	» Զայ	» 7 33
8 21	» Իսհագլու	» 6 40
8 45	» Եասխան	» 6 15
9 16	» Աք Չէհիր	» 5 53
9 48	» Ազարի քէօյ	» 5 13
10 30	» Զավուշքէք քէօյ	» 4 35
11 08	» Իլկին	» 4 03
11 55	» Գասարն-Պանը	» 3 09
12 50	» Սէրայ-Ինի	» 2 27
1 22	» Մէյատան	» 1 47
2 22	» Բունար-Պաշը	» 12 42
3 —	ժմն. Գոնիա	մկն. 12 —
Իրկ.		Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կարգ. 122 Առտ Ամ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կարգ. 121 Խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն. 11 —
1 44	» Աք Բունար	մկն. 10 18
2 24	» Ալբիւ Քէօյ	» 9 48
3 4	» Գէյլիք Ախուր	» 8 58
4 9	» Սարիքէօյ	» 8 1
4 58	» Գիլէր	» 7 4
5 35	» Սապիլէր	» 6 27
6 9	» Գէյլիք Քէօփրիւ	» 6
7 3	» Բօլաթլի	» 5 16
8 21	» Մալի Քէօյ	» 3 49
9 15	» Սէնճան Քէօյ	» 2 47
10 —	ժմն. Ինկիւրիւ	մկն. 2 —
Իրկ.		Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կարգ. 424 Խառն Իրկ. Ամ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կարգ. 421 Խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն. Համիտիէ	ժմն. 5 03
7 33	ժմն. Առտ-Բազար	մկն. 4 45

ԱԼԱՇԵՀԻՐ - ՔԷՕՓԱՀԻՍ

ԵՐԹ	Կարգ. 322 Խառ. Առ. Ամ. Ժ. Վ.	Կարգ. 324 Խառ. Իր. Ժ. Վ.
Կայարան		
Ալաշեհիր մկն.	2 35	12 45
Քէօփահիա ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ	**Կարգ. 321 Խառ. Առ. Ամ. Ժ. Վ.**	**Կարգ. 323 Խառ. Իր. Ժ. Վ.**
Կայարան		
Քէօփահիա մկն.	2 —	12 05
Ալաշեհիր ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՑՏԱՐ ՓԱՆԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կարգ. Թ. 44 Խառ. Ամ. Ժ. Վ.	Թ. 46 Խառ. Ամ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Կարգ. Թ. 41 Խառ. Առ. Ամ. Ժ. Վ.	Թ. 43 Խառ. Իր. Ամ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քարաքէօյ Կամարլը	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայատար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնճիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյվղէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճիլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրեքէ	»	1 03	8 06
4 37	11 39	»	Եարբէճ	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Զիգիւրլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Գէօյիւք Տէրէճիք	մկն.		6 10
6 39		»	Մատանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիյէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Գիւլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Գոզլէրճ	»		12 24
12 59		»	Իսի Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Զուքուր Հիսար	»		11 16
եր. 2 07		ժմն.	Էսքի Շէհիր	»		10 40 ար.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՐ
Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսխայի

Անուն	Թոն	Անուն	Թոն	Անուն	Թոն	Անուն	Թոն	Անուն	Թոն
Ալտանս	1069	Տիսա	4811	Հիսարլիք	1581	Մարսելլս	3709	Մարքօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամինս	938	Հինտաս	3730	Մէքտաս	3557	Տէրէս	1735
Անէլլս	1541	Տանս	2383	Հորսթէս	1600	Մէլս	1057	Սիլվիա	119
Ամիրաք	2277	Տրաք	1718	Համաշէք	595	Մանչէսթէլլս		Սպէրս	1298
Պոսանս	1822	Տիսամ	504	Իսթս	3354	Մուսիլլս	3419	Թասոս	1323
Պարսանս	1264	Իսպա	3464	Խասոս	5540	Նէգրա	1933	Թ. Ռիւլսան	1546
Պրիթանս	4431	Լիսոնքասս	1520	Ջիլան	1080	Օսթա	4100	Թաքիս	3337
Դէլրս	1371	Լիսա	1841	Գէլաս	1053	Խէթաքս	4036	Թալէս	1470
Դալիքաս	1837	Տիրս	954	Գալլիա	2807	Օրլանս	1535	Օլգինս	342
Դարէս	1244	Տիրնանա	1828	Գոմիս	1700	Պալերմս	1637	Վասա	1918
Դարս	1034	Զիմմինգ	349	Լէս	1053	Բալս	510	Վալս	1389
Զիրանս	2729	Տրանսիլվանիա	4582	Լէքանթս	2272	Բիսալս	3399	Վանքուսթ	2591
Մասէթս	1831	Խալիլէս	3060	Լիվորնս	1543	Բինիալս	1553	Եէսս	1350
Դալարասս	4235	Կիլիանս	1143	Լարէնս	2191	Բալս	1613	Տէրս	1900
Դանիս	2905	Կոզ	1011	Մալտա	724	Բէֆէս	1739	Թրոս	
Նորս	895	Կրանս	1695	Մարենկս	1273	Բարսաքիս	[illegible]	Մարսէլ	

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են
Լարենցս շոգենաւը, նաւապետ Կրիչաս:
Միխասս շոգենաւը, նաւապետ Թորբ:
Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի
Գասարիս շոգենաւը նաւապետ Ճօն:
Դիմել Գործակալներուն Ֆ. ՀԻԼՔ ԷՆԻՐՅՕՆ
Թիւ 22—24, Փիւլիւք Մէսէճ խան, Դալաթիա 18 50—32

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլքը

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոճի որ գործածած են այս կաթը՝ կ'բնդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՁՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱԿԱՆ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—19

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Քրէսի Ֆօնսիէ Էմիքսիէնի 1886ի տրաքիւրութեան պարտաթուղթերուն 1909 մարտ 1ի ամորթիսմանի վիճակահանութիւնը

ԱԶԴ.— *Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին, Պոլսոյ իր գործակալութիւնը և Բերայի գրասենեակը այդ պարտաթուղթերը կ'ապահովագրեն հարիւրին հարիւր վճարման կորուստին դէմ, չափաւոր գնով մը: Գրէսիտիֆոնսիէ պարտաթուղթերուն այսօրուան գինն է 288 ֆր., որով կորուստը չուրջ 35 ֆրանքի կը հասնի:*

* * *

Ազդ.— Թէմպէքիի 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներէն կը ծանուցուի թէ 1909 փետր. 1/14էն սկսեալ պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 32 կտրօնին և անցեալ յունուար 1/14ին քաշուած ամորթի վիճակահանութեան պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիչէներէն; կտրօններուն և պարտաթուղթերուն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պօրտրոներ, տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ չրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ, պարտի ներկայացուիլ Օսմ. Կայս. Պանքային, Ղալաթիա:
Կ. Պոլիս, 3 փետր. 1909

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի վարչութեան Թողեալ Հասոյթներու Տնօրէնութիւնը աճուրդի կը դնէ Փոկէյի աղին արտադրման իրաւունքը և վաճառումը Արեւելեան Ռումէլիի ու Պուլկարիայի մէջ, յանձնառութեանց տետրակին պայմաններուն համաձայն, որ Ընդհ. Տնօրէնութեան գրասենեակներուն մէջ կը գտնուի: Առաջարկները գրաւոր պէտք է ըլլան և տպագրուած թուղթի վրայ, զոր կարելի է ձեռք բերել Վարչութեան կեդրոնատեղիէն: Առաջարկները 30 օր պայմանաժամի մէջ պէտք է ուղղուին Ընդհ. Տնօրէնութեան, այսինքն յուն. 12/25էն սկսեալ մինչեւ 11/24 փետր.ի իրիկունը (ժամը 11, Ք. Թ.), որուն յաջորդ օրը պիտի քննուին առաջարկները: Սակն առաջարկի հետ պէտք է գտնուի երաշխաւորութեան գումարի համար արտուած ընկալագիրը. նկատողութեան չպիտի առնուին այն առաջարկները, որոնց չեն ընկերանար ընկալագրեր: Նուազագոյն գինն է թոնօն 54 ղրուշ, օսմ. ոսկին 100 ղրուշէն, տարեկան 10,000 թոնօյի համար՝ երկու տարի, սկսեալ 1909 մարտ 1/14էն: Այդ գինը իւրաքանչիւր 1000 քիլօ խառն աղին համար է, առանց ծախքի Փոկէա յանձնելի: Աճուրդի գործողութիւնները պիտի չարունակուին Վարչութեան կեդրոնատեղին, 1909 փետր 12/25ին, կէս օրէն յետոյ, ժամը 9-10 (Ք. Թ.): Առժամեայ աճուրդի թուականէն սկսեալ՝ 48 ժամ պայմանաժամ պիտի տրուի վերջնական աճուրդին համար, որ %ին 5 յաւելումով միայն կրնայ վերսկսիլ: Այս աճուրդն ալ ժամը 11ին պիտի կատարուի տրուած ամէնէն բարձր գնոյն վրայ: Երբ վերջնական աճուրդին առնն նշմարուի որ տրուած ո և է գին չէ հաւասարած 4րդ յօդուածին մէջ սահմանուած նուազագոյն գնոյն, առաջարկները չեղեալ պիտի համարուին: Այն առնն Վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ իր շահերուն համապատասխան գործելու իրաւունքը նոր աճուրդի մը ձեռնարկելով կամ ուրիշ եղանակ մը կ'ընտրէ Փոկէայի աղը արտադրելու և ծախելու համար Ռումէլիի մէջ ու Պուլկարիա: Անոնք որ կը փափագին աճուրդի մասնակցիլ, կրնան ժամը 8—10 (Ք. Թ.) դիմել Վարչութեան կեդրոնատեղին, ուր կը գտնուի յանձնառութեանց տետրակը, ինչպէս ըսուած է քիչ մը վերը, տեղեկանալու համար անոր պարունակութեան: 9—7

Gie RUSSIE
Navigaiion à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Փետրուար

Դշ. 5/18 Խէպոլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիրէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 5/18 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին:
Եշ. 6/19 Իզմիր, Պիրէոն և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր. 7/20 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին:
Շբ. 8/21 Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ. 8/21 Տարսանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հոռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եոպա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքս. ժամը 4ին:
50—44

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ